

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1983/28
KARAR NO : 1983/114

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : İsmet Yalçınkaya ve arkadaşları

OL A Y : Sanıkların 1969 yılından itibaren öğretmenlik yaptıkları Zongul-

dak Işıkkveren Ortaokulunda çeşitli zamanlarda ve çeşitli sınıflarda öğrencilerine, okul dışında da bazı şahıslara "Memleketimizdeki bu günkü düzenin bir sömürü düzeni olduğunu, bir zenginin bir kaç evi ve apartmanı olduğunu, bu rejimin yıkılması ve yerine daha iyi bir nizam olan komünizmin gelmesi lâzım geldiğini,....." söylemek suretiyle taraftar kazanmak kastı ile fikirlerini yaymaya çalıştıkları, bu suretle komünizm propogandası yaptıkları ve kanunun cürüm saydığı fiilleri açıkca övmek suçunu işledikleri, bu hususun tanıkların birbirini tamamlayan ifadeleri ve bilirkişi Prof.Sulhu Dönmezer'in ilmi mütalâasından anlaşıldığı, sıkıyönetim komutanlığı askeri savcılığınca iddia olunarak, sanıkların eylemlerine uyan TCK.nun 142/1-5., 141/6., 173/son., 312.maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle haklarında sıkıyönetim askeri mahkemesine kamu davası açılmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi: 23-8-1971 gün 1971/26-34 sayı ile; atılı suçların, sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş bulunması, eylemlerinin bir kalkışma niteliğinde görülmemesi ve sıkıyönetim mahkemelerinden birinde görülen bir dava ile de bağlantılı olmaması nedenleriyle görevsizlik kararı vermiştir.

Dosya kendisine gönderilen Zonguldak C.Savcılığı; aynı nedenlere dayanarak sanıklar hakkında ilk soruşturma yapılması istemiyle haklarında kamu davası açmıştır.

Zonguldak Sorgu Hakimliği: 9-12-1971 günü, 1971/161-163 sayı ile; atılı suçların sıkıyönetimden önce işlendiği, sıkıyönetim ilânını gerektirir nitelikte bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü için dosya kendisine gönderilen Yargıtay Ceza Genel Kurulu İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi ise; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 1684 sayılı yasa'ya dayanarak bu uyumsuzluğu çözmeye yetkilili bulunmadığını, 1631 sayılı yasa'nın 282.maddesi hükmününün 353.sayılı yasa'nın yürürlüğe girmesiyle ortadan kalktığından bu nedenle yetki dışı verilmiş bir karar olduğu kanısına varıldığını, bu nedenle karara uyumadığını ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kurulmasına kadar dosyanın askeri savcılıkta bırakılması gerektiğine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Ali Sua Erkoç, Yaşar Çiftçioğlu, Ergun Argon ve Nail Yücel'in katılmaları ile yaptığı, 21-3-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belge okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyumsuzluğunun koşulları oluşmadığından, başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklama dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında; Zonguldak Sorgu hakimliğince görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hakimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğunun doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK.nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır.Talepnameyi alan sorgu hakimi CMUK.nun 173.maddesine göre bu talepnameyi " görevsizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi ol-

ten bulunmaması yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir. Öte yandan, aynı yasa'nın 191. maddesi sorgu hâkimine "ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesinin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hâkimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiş tir. Uygulamada sorgu hâkimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri, Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğreti alanındaki eserlerde de sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hâkimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde, örneğin Askeri Mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263. maddesinde belirtilen sonucu doğurmaz. Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son taktikatin açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasil eder" hükmünün öngörü müş olmasına karşın, sorgu hâkimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koymaz. Çünkü bu kararın " talepten reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mahkemeye göre, dava açılıncaya kadar, kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmek CMUK'nun 171., 191. ve 263. maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14. maddesine göre olumsuz görev uyumsuzluğunun doğduğu ileri sürülebilmesi için, adli, idari, askeri yargı mercilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK'nun 171., 173., 191., 263. maddeleri hükümlerine göre, sorgu hâkimlerince verilen görevsizlik kararları talepten reddi anlamı taşıdığından, sorgu hâkimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılığa sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması, ortada. Bu mahkemede CMUK'nun 263. maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

Her ne kadar sıkıyönetim askeri mahkemesince verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176. maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; da dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili ağır ceza mahkemesine gönderilmesi gerekirken, zuhulen yeniden aynı yer sorgu hâkimliğine gönderilmesi, bunun sonucu olarak da görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmadığından, başvurumun reddine karar verilmesi gerekir.

.... /

ul

SONUÇ :İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesince verilen görevsizlik kararı CMUK.mn 263. ve 353 sayılı yasa'nın 176.maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı oihetle,dava dosyasının iş bu karar gereği kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Zonguldak görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmesi gerekirken zuhulen yeniden aynı y. Sorgu Hâkimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesi uyarınca olumsuz görev uyumsuzluğunun koşulları gerçekleşmediğinden başvurunun reddine kadava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu Sıkıyönetim Askeri Savcılığına geri çevrilmesine,21-3-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Servet Tüzün

Üye
İsmail Oğuz

İsmail Oğuz

Üye
Nevzat Doğan

Nevzat Doğan

Üye
Ali Suat Erkoç

Ali Suat Erkoç

Üye
Yaşar Çiftçioğlu

Yaşar Çiftçioğlu

Üye
Ergun Arğan

Ergun Arğan

Üye
Nail Yücel

Nail Yücel